

tézishez, a melynek geofizikai és geologiai jelentőségét senki sem vonhatja kétségbe. Fontos, s ezt a szerző maga is hangsúlyozza, hogy ez a hipotézis független minden elmélettől, melyet a földrengési hullámok tovaterjedésére vonatkozólag fölvettek.

Dr. PÉCSI ALBERT.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Szakülések.

1907. december 4-én. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Előadások.

1. Dr. PÁLFY MÓR «A Marosvölgy jobb oldalának geologiai viszonyai Algyógy környékén» című előadásában a Marosvölgy jobb oldalának geologiai viszonyait vázolja a felsőcsertési és bokaji völgyek között. E terület alkotásában a következő képződmények vesznek részt:

Phyllitek közbetelepült porphyroidokkal és meszekkel, a melyeket a dobsinakörnyéki karbonhoz való petrographiai hasonlóságuk alapján előadó inkább a karbonba, mint a devonba (br. Nopcsa) hajlandó sorozni. Minthogy a mészkövek világosan a phyllitek közé települtek, előadó azokkal egykorúaknak tekinti, szemben Nopcsával, a ki a jurához számította.

Perm. A boji völgy felső részén, valamint az algyógyi gerincen a fennebbi meszekre települt vörös homokkövek és quarcos konglomeratumok petrographiai kifejlődésük alapján a permhez számítandók.

Alsókréta szürke vagy vörhenyes iszapos agyag, homokkő, konglomeratum s fölötte sokszor kavicsos mészkő *Orbitolina conoideával* (?) csak pár ponton bukkan elő Máda és Bulbuk határában.

Felsőkréta. 1. Gosaufacies. Az Ompoly-Maros vízvásztóján nyúlik át az Ompoly völgyéből, de Bokajtól keletre a Maros völgyében is nagyobb területet borít. Déli határvonala Bokajnál egy kétségtelenül tektonikai vonal mentén majdnem a vízvásztóig megy északra. A vonulat nyugat felé Bakonya táján kiékel. A gosaufacies nyugati végén — Bulbuk és Bakonya között — a 3-as számú, felsősenonnal (?) — érintkezik. 2. Emschi emelet (?). Az algyógyi fürdő környékén egy kevésbé meszes, rendkívül finom, vékonyréteges sárgásfehér vagy vörösfoltos homokkő van a felszínen, a melyből egy töredékében (hossz. 35 cm, mag. 30 cm) is óriási inoceramus került ki. Minthogy ezek az óriási inoceramusok a senonból s különösen az emschi márgából ismeretesek, előadó e képződményt ezért ezidő szerint az emschi emeletbe számítja. Rétegei nyugodtan fekszenek, csak kissé föl vannak emelve. 3. Felsősenon. Túlralkodólag kékes vagy szürke agyaggalából és palás agyagból áll, a melyek között csak gyéren fordul elő kevés hieroglifás, fucoidás kemény homokkőpad vékony rétegekben. Egyes szintájában, különösen a fedőbb részben Rongot táján, a kemény, fehér homokkőbetelepülés uralkodóvá is válhatik, de a gosaufacies homokkővétől könnyen megkülönböztethető. Általában jellemző e rétegesoporra az erősen agyagos kiképződés, a miben nagyon emlékeztet az alvinekörnyéki felsősenonra. A rongoti patak medrében kibukkan alóla az emschi emelet. Ha a 2-el jelzett rétegesoportot az emschi emeletbe helyezük, akkor ezt — az alvinekörnyékivel való megegyezése alapján is — a felsősenonba kell állítani.

Rétegei szintén nyugodtan fekszenek, csak kissé föl vannak emelve. 4. *Danien*. Nopcsa az Aranyihegy mögül és Nagyrápolyt környékéről ír le és ábrázol szelvényén idetartozó vörös agyagokat. Előadó e vörös agyagokról kimutatja, hogy azok legfennebb diluvialisak, de ma is képződnek. Az Aranyihegy mögötti árkokban ugyanis alatta egy löszszerű agyag van típusos lözcsigákkal. Azt a bábolnakörnyéki konglomeratumot ellenben, a melyet Nopcsa pliocennek jelez, a benne talált *trigonia* alapján a felsőkrétába, még pedig a *danien*be helyezi.

Előadó röviden megemlékezik még a mediterrán és diluvialis képződményekről, az Aranyihegy eruptív kőzetéről, a tektonikai viszonyokról s az ezekkel kapcsolatos savanyúvízforrásokról.

Dr. Lóczy Lajos ama élvezetét tolmácsolja, melyet benne az előadás hallgatása támasztott. Jelentősnek tartja Pálffy M. dr. törekvéseit az Erdélyrészi Érces hegység felsőkrétakorú rétegeinek szintézisét megállapítani.

Az aradvármegyei Marosvölgy gosauemeletbeli krétáját és a vele érintkező hieroglifás flysch felszólaló ismeri. Ott is a gosau-kréta legfelső, talán szintén már az emschi emeletbe számítandó szintesfekvésű inoceramusos márgáira nem egy ponton a hieroglifás flyschhomokkő borul és pedig chaotikus gyűrődésekkel. Minthogy azonban ott gault-kövételek mutatkoztak a flyschben, azt a Marosvölgyben gosaurétegeknél fiatalabbnak, konformis fekvésük dacára, nem lehetett tartani. Vajjon nem ilyen utólagos rátolatása van a gyüredezett(?) hieroglifás kárpáti homokkőnek a szintesfekvésű felsőkrétára Pálffy dr. területén is?

Dr. Pálffy Mór Lóczy tanár felszólalására megjegyzi, hogy itt a flyschnek a gosaunál idősebb korát és reátolását a gosaura nem tartja valószínűnek, mert itt a rétegek az egész területen nyugodtan fekszenek. Továbbá Algyógynál a flysch alól előbukkan az emschi képződmény is, mely képződményt legalább addig, míg hasonló óriási inoceramusokat a mélyebb krétából nem ismerünk, e korba kell soroznunk. Ha itt utólagos reátolásra gondolnánk, akkor egy 8—10 km hosszú reátolást kellene föltételeznünk, ennek szükségességét előadó annál kevésbé látja be, mert az alvinc környéki felsősenon petrografiailag nagyon hasonlít az algyógykörnyékihez. A természetes stratigrafiai sorrend pedig kétségtelen.

2. BUDINSZKY KÁROLY «Solymári diluvialiskorú csontlelet» címen beszámol a Solymár határában végzett kutatásairól. A község egyik kőfejtőjében egy hasadékra talált, a mely csontokat tartalmazó földdel volt kitöltve. Ezeket a töredékes csontokat előadó begyűjtötte s megvizsgálván, kitűnt, hogy vannak itt *Ursus spelaeus*, *Canis lupus*, *C. vulpes*, *Felis leo*, *Equus caballus*, *Cervus capreolus*, *C. elaphus*, *C. alces* és antilopfélék csontjai.

Dr. Méhely Lajos aggályait fejezi ki az anyag begyűjtésének megbízhatósága iránt. Emlékeztet a Nehring-féle esetre és ezzel kapcsolatban hibáztatja, hogy a szóbanforgó emlős-maradványok nincsenek rétegek szerint elkülönítve, recens-típusú maradványok együtt vannak diluvialisakkal.

Dr. Vadász M. Elemér erre vonatkozólag közvetlen tapasztalásból megjegyzi, hogy jelen esetben felületes begyűjtésről szó sem lehet, mivel olyan jellegű hasadék-kitöltéssel állunk szemben, melynek kitöltődése a diluviumban megindulva, megszakítás nélkül tartott az ó-alluviumig. Innen magyarázható, hogy rétegeket elkülöníteni nem lehetett, valamint, hogy a maradványok között esetleg recens-típusú alakok is vannak.

Budinszky Károly ez anyagának nem tulajdonít nagy fontosságot, de az anyag kinálkozott s így ezt igyekezett földolgozni. Tette ezt pedig főképp a környék barlangjaira való tekintettel, melyeknek felkutatása éppen ez után a lelet után mutatkozik nagyon kívánatosnak.

Választmányi ülés.

1907. december 4. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Elnök meleg szavakkal üdvözölte KALECSINSZKY SÁNDOR m. kir. fővegyészt, a Társulat választmányi tagját, abból az alkalomból, hogy a kolozsvári Ferenc József-Tudományegyetem díszdoktorává választotta. Az erdélyrészi egyetem ezzel KALECSINSZKYnek az erdélyi részeken, a szovátai meleg és forró sóstavakon tett fölfedezését honorálta.

Rendes tagoknak megválasztottak: dr. MAMUSICH BÓDOG, ügyvéd, Szabadka (aj. TREITZ PÉTER r. t.), FINGER BÉLA tanárjelölt, Budapest, és LEIDENFROST GYULA tanárjelölt, Budapest (aj. dr. VADÁSZ M. ELEMÉR r. t.). — Csereviszony köttetett a Publik Museum of the City of Milwaukee-val. — Első titkár bemutatta dr. SCHAFARZIK FERENC másodelnök, kiküldött bírálóbizottsági elnök, jelentését a SZABÓ-alapból hirdetett nyílt pályázatra beérkezett munkáról: «Tanulmányok a banatitokon», melynek szerzői ROZLOZSNIK PÁL és dr. EMSZT KÁLMÁN. A bírálóbizottság a munkát egyhangulag a pályadíj kiadására ajánlja, a mit a választmány jóváhagy.

Helyreigazítás.

A 460. oldalon *Candona Mülleri* n. sp. név alatt leírt fajnál, valamint a 462. oldalon *Candona Mülleri* n. sp. var. *nodosa* n. var. név alatt, nemkülönben a 462. oldalon levő szöveg utolsó sorában *Candona Mülleri* helyett *Candona Sieberi*, n. sp., illetve *Candona Sieberi* n. sp. var. *nodosa* olvasandó.

Továbbá a szövegben: I. tábla helyett mindenütt III. tábla

II.	«	«	«	IV.	«
III.	«	«	«	V.	«
IV.	«	«	«	VI.	« olvasandó.
